

LIMOUSIN 40 ÅR I SVERIGE

UNIK av HASSELBACKEN T111 (2010)

LIMOUSIN UNGDOMAR PÅ 40 års JUBILEUMET
Svenska Limousinföreningen
www.limousin-se.info

1970-1995

TACK

”Många förtjänstfulla insatser har gjorts under de 25 år som limousinrasen funnits i Sverige. Tack ska Ni ha, även om inte alla händelser och personliga insatser inte kommit med i denna jubileumsskrift.

Vid framtagandet av denna skrift har mycket ideellt arbete nedlagts och speciellt några personer bör omnämnas.

Först och främst stort TACK till pionjärerna som var med vid de första importerna, ni har bl a bidragit med fina minnesbilder från den tiden. Berndt Carlsson på Loringa, har dragit ett tung lass i det här arbetet och till sist får vi inte glömma Jan Blennow som sammansatt text och bilder till denna jubileumsskrift: 25 år med Limousin.”

Hjärtligt tack!

*Ulf Runeson
Ordf. Svenska Limousinföreningen*

Limousinhistoria 1970-1995 sammanställt av Berndt Carlsson

Vad initiativtagaren för Limousinimporten, Nils Trolle, hade för ambitioner med sin satsning framgår av ett reportage som gjordes 1972, vilket även det återges här.

" Det hände sig en gång att friherre Nils Trolle under en resa i Frankrike fick syn på några röda djur som han tyckte såg så skojiga ut att han gick in till bonden och frågade om han fick köpa. Det var i provinsen Limoges och det han såg var djur av rasen Limousin. Sedan i april 1970 finns de röda djuren på Trollenäs. Han fick in dem via Slakteriförbundets försorg, och har därmed en av de tre renrasiga besättningar som finns i landet av den här nya köttrasen, som han fortfarande är förtjust i. Det var 10 kvigor och 1 tjur som kom till stallet på Trollenäs. Det har blivit fler sedan dess. Alla kvigor har kalvat en gång. Av kalvarna vägde kvigkalvarna mellan 32 och 39 kg och tjurkalvarna mellan 34 och 42 kg och kalvningarna gick lätt, de beredde inga svårigheter berättar han.

Det var ett tag sedan den dagliga tillväxten registrerades. Då låg den för de renrasiga kvigkalvarna på mellan 800 och 1000 gram. Men vi korsade limousin med med SLB i fjol. Där blev resultatet bättre. Inga handjur kom under 1 kg i daglig tillväxt. Resultatet blev 1000 - 1100 gram för kvigkalvar. Av de 5 korsningstjurkalvarna nådde en 1300 gram i daglig tillväxt. Korsningarna ser lovade ut, tycker han. I en box i stallet står också 5 nästan blodsvarta unga prakttjurar som föddes i juli-augusti. Störvuxna exemplar som skall gå till slakt innan betessäsongen börjar. Lite spänd på hur de skall klassas på slakteriet är Nils Trolle. Det är de första av hans korsningsdjur som slaktas. I en annan box finns de 9 kvigkalvarna, 8 svarta och 1 röd, som ser större ut än de röda renrasiga med samma pappa i boxen intill. Korsningarna blir antingen röda eller svarta. Det gillar Nils Trolle som tycker dessa färger är snyggare i naturen än de onekligen blackiga bleka färgtoner korsningsdjur efter

köttraskonkurrenten Charolais brukar få. Att korsningsdjur blir större än de renrasiga är i och för sig inte märkligt. I första generationen drar man nytta av det som kallas heterosiseffekten och som resulterar i kraftiga, friska djur. Kommer det inte igång någon riktig limousinavel i landet tror Nils Trolle mer på korsningsdjuren. Men det har bildats en limousinföreningen nu. Fast själv har han inte sålt mer än en tjur. En skall iväg till Norge också om veterinärmyndigheterna där godkänner importen.

Limousin har ett underbart temperament, tycker han, och har inte märkt något negativt hemma på Trollenäs. Fast från individprovningsstationen i Tulesbo har han fått rapport om att tre av hans tjurar uppfört sig mindre belevat, varit besvärliga. Men det tror han beror på att de inte är vana vid att stå bundna. Själv vill han helst se djur gå lösa.

Så har han djuren på Trollenäs. Det sågs att Limousin har gracilare benstomme än övriga köttraser och att det därför är en försvarlig mängd muskler, dvs kött, på dem. Jag har nog intrycket att benstommen är gracilare. Vad man kan se, inte minst i Tulesbo, växer Charolais bäst men sen kommer Limousin och därefter Hereford och Aberdeen Angus. Vilka köttraser tror han på inför framtiden? Vad jag kan förstå blir det korsningsdjur av Charolais och Limousin som blir förhärskande bland slaktdjuren. Limousin kommer efter Charolais men har fördelen av lättare kalvningar. I Frankrike betar Limousine (som de heter i sitt hemland) på höga höjder, i ett strängare klimat än här och går ute året om. Nils Trolle betraktar dem som hårdiga djur, präriedjur. Han har bevis från Trollenäs också. På de absoluta beten som finns på gården. Vintertid utfodras de med halm, hetlufttorkade vallpeletter och helsädespeletter samt mineralämnen förstås.

Trollenäs har egen hetluftstork. I den började redan pappa torka vall. Nytt sedan i fjol i torken är helsädespeletter som är kom med både strå och kärnor. - Vi försöker ge djuren billigt foder, helsädespeletter är inte så energirika som enbart kärnan, men jag tror det passar djuren, säger Nils Trolle, som

blivit ombedd att göra 1000 ton sådana peletter åt enfoderfirma i år. Fördelarna med det här räknar han snabbt upp: -Man har hela grödan till avsalugröda, kan påbörja skörden tidigare och har bättre möjligheter att så höstraps efter. Man är också totalt okänslig för väderleken och kan bestämma själv när komet ska skäras, under förutsättning att man har hetluftstork, förstås, Han hittar en fördel till: -Allt ogräs kommer bort från fältet.

Ytterligare import av limousindjur genomfördes hösten 1970 med 30 kvigor och 5 tjurar. De släptes ur karantän våren 1971 till 13 olika uppfödare, så rasen fick nu en bredare bas. Dessa 64 kvigor och 11 tjurar, som nu totalt importerats, bildar basen för vår Limousinstam.

Då föreningens arbete nu utökades snabbt kontaktade Nils Trolle sin foderrådgivare Lars-Håkan Larsson och bad honom att fungera som föreningens sekreterare.

Lars-Håkan minns:

"Jag började våren 1971. Min första uppgift var att ta fram en tecknad limousintjur som var symbol och varumärke till bl.a. brevpapper och kuvert. 1972 startade vi ett medlemsblad som på ett enkelt sätt fyllde ett betydelsefullt informationsbehov. Vi gjorde framställan om merbetalning för Limousinkorsningskalvar. Med stolthet kunde vi notera att merbetalning rekommenderades av slakteriförbundet och uppgick i vissa föreningar till 125:- per kalv. Informationsbroschyren från Frankrike "This is Limousine" delades ut så långt gratisupplagan räckte.

1973 började exporterna till USA att komma igång. Det var många kontakter och "strid" med Swedish Livestock, slakteriförbundets exportorganisation. Prisrekommendationen var "ej under 20-25.000 kronor per ungdjur". Exporterna genomfördes till våren 1975, dock medfallande priser sista året.

Ytterligare import efterfrågades och stort arbete lades ner för genomförande, bl.a. var c.a 60 djur på gång från Holland, men utbrott av mul-klövsjuka i exportländerna satte ofta stopp.

Hösten 1973 flyttade Nils Trolle till Frankrike. Lennart Söderlind blev ordinarie i styrelsen och Lars-Olof Staff fick sköta ordförandeskapet. Föreningens ekonomi var ofta bekymmersam och 1975 var det lite kris, bl.a. för medlemsavgiften till ILC som var 1.000 kornor. ILC var kontakt- och informationsorganet mellan olika länder och just då skickade de nyheten att Franska Limousinföreningen erhållit högsta jordbruksutmärkelsen i Frankrike för föredömligt avelsarbete och marknadsföring.

Pionjärbesättningen på Trolleås såldes i mars 1975 i sin helhet till Berndt Carlsson Loringa. En informationskommitte bildades med Berndt Carlsson och Lars-Håkan Larsson för en aktivare marknadsföring via annonser, en broschyr som togs fram, banderoll m.m.

Under lång tid hade vi haft problem med SHS som ej ville ta med uppgifter om Limousin mot bakgrund att det var små djurgrupper samt att uppfödarna mer spekulerat i exportframgångar än att vara en tillgång för svensk köttproduktion. Hösten 1975 redovisades första rapporten från det stora danska köttraskorsnings försöket i våra lantbrukstidningar utan resultatet för Limousin! Limousin var ju vinnaren! Efter flera insändare och kontakter med främst Bengt Linde, som var ansvarig för sammanställningarna, redovisades resultatet för alla. Limousinrasen skulle nu ses som en tillgång även för svensk köttproduktion.

Berndt Carlsson kom igång med reportage i lokala tidningar, utställningsverksamhet och deltagande på lokala arrangemang som exempelvis plöjnings-VM på Bjertorp. Seminföreningarna bearbetades intensivt så att rasen skulle finnas tillgänglig på alla stationer.

Ytterligare en pionjärbesättning såldes. Avesta. och L-O Staff slutade. Vid årsmötet 1977 utökades styrelsen till 5 ledamöter. Nya blev Berndt Carlsson och Herluf Jensen. Torgny Lagher hade nyvalts något år tidigare. Till ordförande valdes Berndt Carlsson. Jag själv fick andra arbetsuppgifter i mitt ordinarie jobb och slutade som sekreterare vid årsmötet 1978. Det var en intressant tid att delta i rasens och föreningens introduktion och utveckling i landet. "

NAB, Nordisk Avelsförening för Biffraser, var det gemensamma organet för att driva och utveckla villkoren för våra kötttraser. Limousinföreningen gick in som medlem från starten.

Stambokföring, köttboskapskontrollen, individprovningen och utställningar är verksamheter som vi aktivt har varit med om att utforma. Individprovningen bedrevs i Tulesbo i Skåne och på Hållsta. På båda ställena i äldre traditionella ladugårdar med uppbundna djur. Fram till 1975 deltog Limousin årligen med varierat antal bl.a. p.g.a exporterna.

Också avelsmässigt påverkade naturligtvis exporterna rasens utveckling. 1975 var antalet kor i köttboskapskontrollen i stort sett oförändrat, 62 st, i jämförelse med importen som var 64 st kvigor. Fr.o.m 1976 har rasen ökat med c.a 20% varje år, vilket är maximum om inte större importen genomförs. Ny provningsstation var aktuell i Skåne och beslut togs att anta erbjudandet från Skånesemin i Hörby. Två stallar på vardera c:a 70 platser, med inflyttning sommaren 1977, färdigställdes. Resultaten från det danska kötttraskorsningsförsöket gav föreningen starka sakskalet i kampen om merbetalning både i livdjurshandeln och i slakten för kötttraskorsningar. Limousin drev kravet om ändrad klassificering, alternativt ett speciellt kötttrastillägg, i NAB men också direkt till slakteriföreningarna. Korsningskalvar efter Limousin, Charolais och Simmental ansågs i det danska försöket ha ett mervärde över SLB med 500 kronor. NAB-styrelsen beslöt i januari 1977 att

rekommendera slakteriföreningarna att ha samma tilläggsbetalning för dessa tre raser.

I Skåne hade vi dock problem. Skanek hade utarbetat ett förslag "program Skanekkött" där Limousin inte ens var omnämnd. Skanek avsåg att endast satsa på två raser. Skanek begärde också att få förtur till 40 platser på provningsstationen i Hörby. Efter starka påtryckningar och personliga besök hos ansvariga erhöll Limousin samma villkor i program Skanekkött som Charolais och Simmental.

På våren 1978 kunde vi också nå en överenskommelse med Skanek om en sekreterartjänst efter Lars-Håkan Larsson.

Vid SLU i Uppsala pågick detaljstyckning av slaktdjur från korsningsförsök med Charolais och Hereford från Götala. I juli 1977 fick Loringa leverera en 75% Limousinkorsningstjur, slaktvikt 315kg och klass EP lättfet. Vid styckning i Uppsala hade den lägsta benprocenten och högsta köttprocenten som registrerats och som naturlig följd det högsta styckningsvärdet. "Hittar ni fler sådana här intressanta slaktkroppar så skicka hit dem. Vi skulle behöva ett stort antal korsningar för säkrare resultat", skrev Ingemar Hansson.

På följande år sändes ett stort antal Limousin och Limousinkorsningar för att detaljstyckas och verifiera styckningsvärdet och behovet av bättre klassificering.

Den första informationen om äggtransplantation på nötkreatur lämnades i november 1977. Det bedömdes bli ett möjligt hjälpmedel i avelsarbetet om 10-15 år. (så blev det ju också) Tack vare livsmedelssubventionerna som infördes 1974 ökade köttkonsumtionen mycket kraftigt, med underproduktion som följd, som mest ca 22.000 ton. Ökad köttseminering skulle stimuleras liksom dikoproduktionen. Efterfrågan på livdjur steg och import av nya blodslinjer aktualiserades. Då importlicens bara kunde erhållas från Danmark besöktes Herning-utställningen i januari 1978 samt ett antal Limousin besättningar. Reseledare och tolk var Herluf Jensen som hade värdefulla kontakter i Danmark. Priserna var dock relativt höga

vilket gjorde att endast 4 kvigor och 1 tjur, den danske semintjuren Nisset Ludvig, köptes.

Fyra nya importtjurar från Frankrike, Martini, Mustafa, Mouton och Muguet demonstrerades med stolthet av danska limousinföreningen. De kom senare att ha framträdande betydelse för limousinrasens utveckling även i Sverige.

Sommaren 1978 kom ILC's president Louis de Neuville hit med ett franskt TV-team för att göra en video om limousin i Sverige. Filmen ingick sedan i en serie som visade limousinrasens utbredning i världen.

BILD: Slaktkroppar av Limousin från försöksslakteriet i Uppsala
Hösten 1978 kom första rapporten från försöksslakteriet i Uppsala. Limousin hade högsta styckningsvärdet både för renrasiga och korsningar. Med hänvisning till dessa resultat beslöt årsmötet 1979 att begära att slakteriförbundet dels skulle förbättra avräkningsnoteringen för lätt- och normalfeta slaktkroppar, dels upprätta speciella avtal med leverantörer för detaljstyckning av kötttrasdjur som skulle ge underlag för bättre klassning, samt att på sikt införa ny klassificering av nötkött. Kötttrastillägget infördes 1980 för slaktdjur med minst 50% köttträs.

Bild: 3 Nebukadnesar av Kvarnhem. Bästa tjur på prövningen 1978/79 och uttagen till semin där han haft mycket stor betydelse för limousinrasen i Sverige. "Nebbe" exponerades senare till Danmark.

På bilden Nils Gunnar Gunnarsson, Nilsgården, Höganäs

Från amerikanska tidsskrifter rapporterades om två framgångsrika Limousindjur från Sverigeimporten. Semintjuren 2 Hanchon av Hagadal, som såldes för 90.000 dollar och 17 Hermine av Trolleås som såldes för 16.500 dollar.

We've just added 56 full French Limousin females to the HUTCHINSON FARMS PROGRAM

We believe in Limousin cattle and are extremely proud to have purchased 56 fullblood females for our emerging program from the excellent Auction yard in Oklahoma.

Coming to Hutchinson Farms in the package is the legendary 17 HERMINE, the sire, dam of many of the program animals of the breed today... SHE will calve this spring to the great #2work bull.

17 Hermine

Our 55 long yearling heifers are sired by Hanchon, Flanahan and Cannon and are bred into our spring breeding program... you'll want to select the top portion of these quality heifers.

Don't forget that KUDOCYCLE, our full French Caravel sire, and the \$10,500 sire also here at our farm near Thomas, Georgia. When you're in the area, welcome to come by and see the entire full French herd. Largest in the South States.

Limousin - the king of feeders
and a low maintenance sire

Hutchinson Limousin
548 Hutchinson, Inc. Inc.
P.O. Box 677 Thomas, Georgia 31086
Ph. 404/395-1336

The \$90,000 Hanchon

It isn't easy to part with \$91,000 for a two-thirds interest in a bull, but at Key Bar Limousin we figured if any sire was worth it, Hanchon was the one!

We bought our interest in the bull at the Shiloh Draft Livestock Sale in Oklahoma and have collected him exclusively at the Auction Genetics Center near Gemert, Colorado. We now have semen for sale and would appreciate your contacting us for purchase. Hanchon will help your program... he's a son of the Swedish bull \$11 Eclair and is out of 117 Fanchon... thus he is an outcross bull to the majority of Limousin bulls in use around the land today.

Interested parties for sale from Key Bar at Shiloh
Auction Genetics Center
near Gemert, Colorado
20000 0700

Send me Hanchon and the Semen
of Key Bar.

KEY BAR RANCH

Köttrasuppfödarna hade sedan 10 år tillämpat frivillig leukoskontroll med förhoppning att det också skulle omfatta alla övriga nötkreatur. I första hand för att höja hälsostatusen i landet men också för att kunna sammanföra djur på utställningar, auktioner m.m. Då intresset från mjölkkrasema dock var dåligt ifrågasattes värdet av att fortsätta. En ny sjukdom upptäcktes, Parafilaria (gröna köttet), vilket ytterligare begränsade bl.a. utställningsverksamheten, prövning m.m. Den första MILA-utställningen kunde dock genomföras i februari 1979 med mycket bra uppslutning. Utställningen var lyckad och har sedan återkommit vartannat år.

Nils-Harald Johansson blir ny ledamot i styrelsen på årsmötet i samband med Mila-utställningen.

Bild: Nisset Ludvig, segrare på Mila 1979 och 1981

Under 1979 importerades två tjurar, 10 Hammel Orm samt 4 Steensgård Oscar.

Ny prövningsstation togs i bruk på Malmen 1980 där rasföreningarna fick garantera årligt deltagande. Limousin skulle pröva minst 6 st varje år, vilket också gällde i Hörby.

T -talsberäkningen ändrades från 40 - 60 till 30 - 70, dvs att tillväxten på stationen fick större betydelse.

Föreningen organiserar import av Limousinsperma från Danmark, med förhoppning att kunna återkomma mera kontinuerligt kommande år (1 Stengård Mustafa och 825 Stranbygård Rodolphe). Eftersom efterfrågan var god importerades ytterligare tre tjurar av enskilda uppfödare detta år (101 Hammel Obel, 236 Hammel Napoleon samt 20 Kamstrup Olfert), då efterfrågan fortfarande var bra på livdjur

Bild: 101 Hammel Obel

Bild: 236 Hammel Napoleon imponerad 1980 samt 784 Pilgård Ninka importerad 1984. bild från utställningen Skånskt Lantbruk 1981. På bilden Herluf Jensen o Lennart Söderlind.

Föreningen kontaktades av intressenter från Finland, som ville pröva Limousin för att förbättra köttproduktionen främst genom ökad kötttrasseminering. Limousinsperma exporterades och korsningskalvarna sattes sedan in i försök. Resultaten blev mycket goda vilket gjorde att finska uppfödare ville köpa livdjur hösten 1982. Mul-klövsjukan hade brutit ut i Danmark med exportstopp som följd, vilket gav oss bra exportmöjligheter. I april 1983 exporterades 32 kvigor och 3 tjurar efter stora bekymmer med parafilaria testen.

Slutresultaten från första omgången av danska kötttraskorsningsförsöket lämnades med följande rekommendation: "För korsning med ROM och SDM är rasen Limousin av störst intresse då korsningskalvar efter denna ras förenar särdeles god slakt- och styckningskvalitet med hög tillväxt, och kan födas av ROM- och SDM kor utan större problem"

Ytterligare mycket goda resultat från SLU i Uppsala samt från finska försök gjorde att ytterligare export till Finland kunde genomföras 1984 av 22 st kvigor. Föreningen fick också förfrågan från Grekland om köp av Limousindjur. Exporten av ca 25 djur kunde genomföras i februari 1986. Dessa exportmöjligheter kom lägligt då efterfrågan på livdjur hade minskat väsentligt sedan 1982 då livsmedels subventionerna trappades ner, konsumtionen minskade till "normal" nivå och köttöverskottet pressade priserna.

Antalet limousinkor ökade dock i kontrollen från 293 st 1981 till 370 st 1986, trots exporterna medan totalantalet kor i köttboskapskontrollen minskade mycket kraftigt.

MEDELKOANTAL

År	Hereford	Charolais	Aberdeen	Limousin	Simmental
1974	2830	1360	246	61	
1975	3355	1554	265	62	23
1976	3897	1787	273	87	399
1977	4373	2022	285	107	672
1978	4487	2268	311	129	744
1979	4265	2439	270	147	796
1980	3955	2609	255	176	924
1981	3681	3998	248	293	967
1982	3008	3679	177	329	895
1983	2585	3556	156	336	849
1984	2279	3256	131	325	789
1985	2060	3323	100	353	789
1986	1922	3147	117	370	811
1987	1793	3270	115	407	812
1988	1746	3457	126	447	843
1989	1801	3893	129	524	945
1990	1821	4422	135	628	1092
1991	1906	4940	163	745	1273
1992	1998	5381	200	905	1430
1993	2026	5836	222	1025	1548
1994	1969	6097	265	1101	1616

En gemensam nötköttstidning hade diskuterats i flera år mellan NAB och SKI, Sveriges Köttproducenters Intresseförening. Till kötttriksdagarna 1982 och 1983 prövades iden med goda erfarenheter. 1984 var alla mogna att gå in i en gemensam tidning, NÖTKÖTT, med fyra nummer per år. Många artiklar var ju av gemensamt intresse och dessutom kunde var och en nå ut till en betydligt större läsekrets med rasspecifik information. Samtidigt upphörde nu sekreteraravtalet med Skanek.

177 Drastrupgård Ry, importerad från Danmark 1982. Ry är den tjur som har flest prövade avkommor, 10 st.

Vid årsmötet 1984 nyvaldes Arne Andersson att efterträda Torgny Lagher, som sålt samtliga limousindjur. Året efter slutade en av pionjärerna, Folke Fransson, då hela limousinbesättningen på Nynäs sålts till Carlshof. Bengt Sand, som nu var sekreterare blev ordinarie ledamot i styrelsen.

I Danmark infördes den 1 januari 1985 ett nytt klassificeringssystem, EUROP, för att dels motverka mjölkrasernas ensidiga avel på enbart mjölkegenskaper, dels tillgodose kötttrassuppfödarnas krav på bättre betalt för kötttrassdjur. Våra krav om bättre klassificering fick nu ytterligare tyngd. Men

Jordbruksverket och "marknaden" var inte beredda att införa ny klassning förrän systemet testats mer i Danmark. Kötttrastilläggen ökades dock med hänsyn till resultaten från försöksslakteriet i Uppsala.

Bild: 102 Ellegrunden Ture importerad från Danmark 1984.

Då slakteriföreningarna ansåg att ökad kötttrassanvändning på sikt skulle ge bättre slaktkroppar beslöts att aktivt stötta prövningsverksamheten med prövningsbidrag per insatt tjur. Detta ökade intresset väsentligt för prövning och kvotering fick tillgripas. Förslaget var att antalet kor i köttboskapskontrollen skulle vara grund för kvoteringen. Limousinföreningen krävde att hänsyn också skulle tas till kötttrassemineringarna, där limousin hade ökat sin andel mycket kraftigt senaste åren till drygt 20%. Detta blev också vägledande för kvoteringen. Önskemål fanns också att koncentrera prövningen för varje ras till en station för att få större jämförelsegrupper med

säkrare testresultat som följd. Föreningen ansåg dock att PR-värdet att finnas på båda stationerna var viktigt, och fortsatte Att ha Limousin på båda stationerna.

1986 firade ILC, den internationella limousin organisationen, den franska Limousinstambokens 100-årsjubileum i Limoges i Frankrike. Föreningens ordförande representerade Sverige och presenterade rasens utveckling och framtidstro. Vårt lands höga hälsostatus gjorde att vi två år senare fick förfrågan om export av Limousinsperma. Förfrågan kom från Australiens största seminestation för röda nötkreatur. Australien hade tidigare importerat från Storbritannien men pga utbrottet av "galna kosjukan" förhindrades man att fortsätta med detta. Tyvärr var kostnaderna för stora för att vi skulle kunna genomföra exporten.

Import från Danmark hade varit möjlig sedan 1985 igen och både sperma och tjuvar togs nu in regelbundet.

Nya krafter kom i styrelsen genom Per Pålsson och Jan Blennow. Jan hade sedan 1986 ansvarat för sekretariatet.

Förmedling av Limousinkött till butiker som ville profilera sig på marknaden hade pågått under flera år med framgång. I Göteborg gjordes storsatsning med återkommande lokal-TV reklam med "Limousinservice".

1990 stod Danmark som värd för ILC-konferensen med bl.a. en mycket framgångsrik utställning i Herning. Arne Andersson representerade Sverige och kunde hälsa deltagarna välkomna till efterkonferens i Sverige. Besök gjordes på Scan Väst i Skara, Loringa Limousin, Skövde och en heldag i Stockholm. Därefter fortsatte efterkonferensen till Finland.

BILD: ILC-efterkonferens. Besök på Loringa. Skövde.

Franska exportrådet ville öka direktimporten till de nordiska länderna utanför EG och inbjöd representanter för rasföreningarna Limousin och Charolais samt representanter från motsvarande Jordbruksverket, SHS och Slakteriorganisationerna i Sverige, Norge och Finland för att visa hälsoläget och möjligheterna att exportera levande djur, sperma och embryo av högsta kvalitet. Våra höga krav på hälsostatus gjorde dock att det skulle dröja till i år, 1995, innan direktimport till Sverige kunde genomföras.

Jordbrukets villkor förändrades och omställningsprogrammet gjorde att dikoproduktionen spåddes en väsentlig ökning under närmaste 5-årsperioden med minst fördubbling. Semineringsarna ökade till rekordnivå, 91.000 köttasemineringsar varav limousin stod för 27%.

Ulf Runeson blir ny ledamot i styrelsen.

Den 1 januari 1992 fick vi äntligen ny nötköttklassificering, EUROP-systemet, vilket särskilt gagnade Limousin med sitt höga styckningsutbyte. Dikopremien om 1.000 kronor per diko infördes för att förbättra lönsamheten och stimulera produktionen.

I Norge ökade intresset för dikoproduktion och särskilt för Limousin. Företrädare för Limousinföreningarna i Frankrike, Danmark, Finland och Sverige bjöds in för att introducera rasen på hösten 1992. Besöket resulterade i att flera exporter genomfördes kommande år. Stor efterfrågan på livdjur stimulerade importen av nya avelstjurar från Danmark och Finland. De första polled Limousintjurarna importerades från Kanada 1993. Prövningsverksamheten både på Malmen och i Hörby stod inför nya förutsättningar vilket gjorde att framtida behov och inriktning ingående togs upp till diskussion. Beslut fattades att bilda nytt bolag, Svensk Köttprövning AB, där rasföreningarna via NAB, Svensk Avel, Skanek och Farmek är ägare.

Prövningsstationen skulle ha enkla byggnader och foderstat som liknade traditionell uppfödning Gismestad, med plats för ca 170 tjurar, togs i bruk 1993.

BILD: Prövningsstationen på Gismestad

EUROP-klassningen ger förväntade resultat för limousin vilket en avräkning på 11 st limousinkorsningstjurar visar.

Kristian Andersson och Peter Pettersson blir nya ledamöter i styrelsen 1994 och ökar PR-aktiviteterna med bl.a "öppna gårdar"

Paratuberkulosen konstaterades på en Limousinbesättning, vilken får slaktas ut. Rena kontaktbesättningar blir spärrade vad gäller livdjursförsäljningar, deltagande på prövning, utställning m.m. under flera månader.

Vid årsmötet 1995 lämnar Berndt Carlsson ordförandeskapet och styrelsen. Ulf Runeson blir ny ordförande och Håkan Bengtsson ny ledamot.

Föreningens nästa 25-årsperiod startar med helt nya förutsättningar för näringen och kanske särskilt för dikoproduktionen i och med EU-anlutningen:

- Miljösatsningar innebär ökat stöd för vall- och betesproduktionen för att dels minska utsläppen, dels behålla det öppna landskapet
- Arbetet för "På väg mot världens renaste jordbruk"
- Djuromsorgsmedvetandet ska öka

Limousinrasens ursprung och avelsmål gör att rasen har ett utmärkt utgångsläge att bli 2000-talets vinnare.

Berndt Carlsson

Texten och foto är lagd in på dator av Helena Clark och Carina Hansson.

Tack till Jan Blennow och Berndt Carlsson som lånat ut original korten!!!

Limousinhistoria 1995-2010

Berndt avslutar sin sammanställning av de första 25 åren med "Limousinrasens ursprung och avelsmål gör att rasen har ett utmärkt utgångsläge att bli 2000-talets vinnare." Det har nu gått 10 år in på 2000 talet och siffrorna från KAP säger att vi är en vinnare med störst ökning av antalet kalvningar tillsammans med Angus. 15 år har gått sedan Berndt skrev det och vi har gått med i EU med både de positiva och negativa saker detta innebär. Bidrag för skötsel av vår mark men samtidigt ett lägre kilopris för köttet idag och betydligt högre pris för mark, drivmedel och gödsel gör att lönsamheten är hårt pressad. Nu när både handjursbidrag och betesstöd kommer att få andra utseende så får vi hoppas på att marknaden kan styra detta så att nötköttsproduktionen inte minskar längre ner än på den självförsörjningsgrad på 49% som vi har i Sverige idag och kan ge oss nötitressenter och nötproducenter förutsättningar att bedriva verksamheter i Sverige även framöver.

Vi har under den senare delen av dessa 15 åren också haft ett generationsskifte där "pionjärerna" från 70-talet har slutat och sålt ut sina avelsbesättningar som de byggt upp under medvetet och strategiskt avlande. Det som glädjer mig är att trots att dessa besättningar som varit väldigt trogna med bl.a. att sätta in tjurar för avkommebedömning på Gismestad har nya besättningar tagit vid och visat både stort intresse och engagemang för vår ras och inte minst har hög kvalitet på både de tjurar som de provat och även på besättningarna som helhet. Med andra ord så känner jag att jag kan påstå att de första 10 åren av 2000 talet har börjat på ett bra sätt och att om vi bara fortsätter på den inslagna vägen och driver aveln vidare med våra utsatta avelsmål och även fortsätter med den marknadsföring av vår eminenta ras på det sett som vi gjort de senaste åren så känner jag att utgångsläget inför de kommande 10 åren också är utmärkt.

Martin Bengtsson

Följande fakta är sammanställt av Avelsrådet 2010, Karl Nilsson, Kristian Andersson, Viktor Pålsson, Patrik Karlsson och Robert Lundström samt inlednings ord av Ordförande Martin Bengtsson.

Efter 1994 sjönk antalet kalvningar till 857st år -96 och 768st år -97. Sedan dess har kalvningarna stadigt ökat till att vara 1423st -09, en ökning med 85 % från bottenåret -97.

1995 bestod styrelsen av Ordförande: Ulf Runesson, Vice ordf.: Peter Pettersson, Sekreterare och kassör: Jan Blennow, Avelsansvarig: Kristian Andersson, Ansv. Nötkött: Håkan Bengtsson. Detta år beslutade man att ta bort suppleanter till styrelsen.

1996 På Ulf Runessons inrådan sonderar Håkan Bengtsson och Peter Pettersson möjligheten att sälja limousinkött direkt till butiker. Man tittar på danskarnas "Limousin Unik Gourmet" och även Blonde som har startat ett liknande koncept. På våren säljs de första ostyckade slaktkropparna till "Staffans Köttbod" i Helsingborg. De första livsmedelsbutikerna i konceptet var "Per i Viken" och "Ica Kvantum i Varberg". Det är ostyckade fram- och bakdelar som levereras till kunderna efter återtag från Scan i Kävlinge. Konceptet "Limousinkött" är startat. Andra raser har haft liknande koncept som startat både före och efter men Limousinkött är det som i skrivande stund är det koncept som hållit på längst. Konceptet har varit en stark marknadsförare av rasen både bland konsumenter och producenter och är och har varit en stor anledning till ökat antal sålda stamboksförda Limousin avelstjurar. Antalet kalvningar var 857st.

1997 Antalet kalvningar var 768st.

1998 valdes Carina Hansson in i styrelsen som kassör och ansvarig för Lim-info. Jan Blennow avgår. I november hade föreningen en resa till Fyn och Själland i Danmark med

intressanta besättningsbesök. 18 medlemmar deltog på resan. Antalet kalvningar var 1035st.

1999 Carina startar Limousinföreningens ungdomsklubb inför ELMIA. Efter utställningen jobbar Carina tillsammans med Eva på Hæggenäs Simmental upp riktlinjerna för en rikstäckande klubb för alla köttraserna. Namnet Köttrasungdom sätts strax för nästkommande MILA. Eva blir ordförande och Carina sekreterare och kassör i klubben. I Köttrasungdoms styrelse är det alltid 1 ansvarig person från varje ras i samt ungdomsrepresentanter. Under årens gång har mycket god gemenskap mellan ungdomarna varit ett ledmärke med både träningsläger på sommaren och gott samarbete under utställningarna. Våra ungdomar i limousin föreningen haft många fina placeringar på utställningarna Elmia och Mila i Showmanship. Antalet kalvningar var 1050st.

2000 På sommaren kom Viggo Vestergård från Danmark över till Sverige och kårade besättningar. Antalet kalvningar var 1079st.

2001 Håkan Bengtsson blir avelsansvarig. Antalet kalvningar var 1180st.

2002 Berndt Carlsson valdes som adjungerande sekreterare till styrelsen och Karl Nilsson som adjungerande PR- och utställningsansvarig. Sommarmötet hölls på Oderup där Viggo Vestergård förevisade kåringens grunder. I oktober 2002 gjorde föreningen en resa till utställningen Kimbrerskuet i Aars i Danmark och även med besök hos besättningar och på avelstationen i Ålestrup. Antalet kalvningar var 1037st.

2003 avgår Ulf Runesson som ordförande och Berndt Carlsson som sekreterare. Nyval av Mats Gustafsson som sekreterare och PR- och utställningsansvarig. Nyval av Karl Nilsson som blir avelsansvarig. Peter Pettersson blir vald till ordförande. Våren -03 kårades tjurarna på Gismestad av Mogens Hansen, som även förevisade för respektive avelsråd

hur bedömningen gick till. Därefter hade föreningen sommarmöte på Junibacken, augusti -03 med produktions- och foderrådgivare. Antalet kalvningar var 1143st.

2004 avgår Håkan Bengtsson från styrelsen och blir adjungerad för Limousinkött. I oktober anordnade Peter Pettersson och Carina Hansson resa till Frankrike med besök på djurutställningen Clearmont Ferrand. Samt besök på prövningsstationerna Moussours, Lanaud och även gårdsbesök. Antalet kalvningar var 1152st.

MILA 2005

2005 MILA blev en speciell utställning för Limousinrasen. För första gången tog Limousin hem en Best in show titel och inte bara en utan både BIS handjur och BIS hondjur. Det var kvigan 87 Sibylla av Oderup som tog hem BIS hondjur och tjuren 399 Unic av Hasselbacken T111 tog hem BIS handjur och blev även utställningens bästa djur. Det var även första gången som en besättning tog hem båda BIS titlarna. I februari gör avelsrådet ett besök i Danmark för att se hur Jörgen Skov går till väga när han kårar besättningar i Danmark. Jörgen Skov kårar prövningstjurarna på Gismestad. Sommarmöte i Halland på Arvidsgård och Spekås med Jörgen Skov som gästföreläsare. Avelsrådet gör ett nytt besök i Danmark i oktober och är med på ett av Danska Limousinföreningens medlemsmöte angående den pollade aveln i respektive länder. Antalet kalvningar var 1248st.

2006 avgår Kristian Andersson och nyval av Bengt Johansson som blir kontaktrådsansvarig. 22 juli var det sommarmöte på Sotelid, Nedanbäck och Dickssons Kött & Handel i Vinslöv.

I oktober i samband med Elmia hade föreningen medlemsträff tillsammans med Jörgen Skov-Nielsen och Jan Winum Povlsen för att diskutera ett eventuellt samgående med Dansire och Svensk Avel och hur det skulle påverka föreningarna. Efter Elmia på hösten var Pierre Roy, limousinrådgivare i Frankrike på besök och informerade på tre träffar hur man jobbar med Limousin i de olika prövningsverksamheterna i Frankrike. Han presenterade även tjurarna från Sersia France. Antalet kalvningar var 1178st.

2007 avgår Mats Gustafsson och nyval av Martin Bengtsson som sekreterare. 14 juli var det sommarträff på Attorp med besök av stjärnkocken Leif Mannerström som deltagit i TV4's Nyhetsmorgon där han tillagade Limousinkött. Danska Limousinföreningens styrelse var på besök och ett gemensamt styrelsemöte avhölls hos Carina Hansson på Oderup. Antalet kalvningar var 1255st.

2008 avgår Bengt Johansson och nyval av Viktor Pålsson som kontaktrådsansvarig. Föreningen gjorde en resa till Stenhammar Gods för att se det nybyggda stallet och att få information om deras korsningsavel med Angus, Simmental och Limousin. Besökte även Junibacken och Drättinge, Huskvarna. Danska limousinföreningen var över med busslast besökare under 2 dagar för att titta på våra limousiner. Antalet kalvningar var 1333st.

MILA 2009 - KVIGGRUPP

MILA 2009 - D KAMILLA av Alslöf

2009 avgår Peter Pettersson som ordförande och nyval av Rickard Garbell som sekreterare. Martin Bengtsson blir vald till ordförande. Svensk Avel och Dansire går samman och Viking Genetics bildas. MILA 2009 fick Limousinrasen två andraplatsplaceringar i BIS med tjuren Unic av Hasselbacken T111 och kvigan D Kamilla av Alslöf. Den 31 oktober hade

Limousinföreningen den första elitkvigauction på Onslunda, Tomelilla som blev en succé. 12 st kvigor blev sålda till ett medelpris på 16 400 kr. Håkan Ottoson var auktionsförrättare. Dickssons Kött & Handel bjöd på grillade hamburgare. Auktionen besöktes av ca 100 personer. 1/1 höjdes stamboksföringsgränserna för tjurar på 365 dagars vikten från 460kg till 480kg för kvigor höjdes 200 dagars vikten från 225kg till 240kg och 365 dagars vikten från 325kg till 340kg. Detta för att följa med i tillväxt utvecklingen bland övriga raser. Antalet kalvningar var 1423st.

2010 Den sista auktionen på Gismestad den 19 mars blev en mycket bra auktion för Limousin med ett medelpris på 40 555 kr. Högsta pris på 68 000 kr för Dacke av Margretheholm T104. Ny provningsstation blir Gunnarp utanför Hörby.

Dacke av Margretheholm T104

Föreningen fyller 40 år och en jubileumsfest avhålls på Bollerup där en liten lantbruksmessa hålls och även Limousindjur visas. Jörgen Skov Nielsen håller en utbildning i kåring som är väldigt uppskattad. På kvällen avhölls en mycket

trevlig och uppskattad middag i Borgen på Bollerup med 85 gäster därav inbjudna gäster från Danmark, Finland, Viking Genetics och alla raser inom NAB.

Limousin är första ras inom Viking Genetics att få fram Y-vik doser på 2 danska limousintjur.

Avelsrådet har under åren 1995-2010 bestått av: Kristian Andersson, Jan Blennow, Arne Jacobson, Carina Hansson, Bo Högberg, Stig Stråkendal, Håkan Bengtsson, Karl Nilsson, Fredrik Nilsson, Bengt Johansson, Jörgen Skov-Nielsen, Viktor Pålsson, Rickard Garbell, Patrik Karlsson, Robert Lundström.

PRÖVADE TJURAR PÅ GISMESTAD MELLAN 1995-2010

Tjurar som har utmärkt sig på individprovningen på Gismestad och som har haft avelsframgångar med sina avkommor de senaste 15 åren är:

Nikolaus av Gröningagården T110

Semintjuren 64 Nikolaus av Gröningagården T110, fader 31 Jeff av Hoby T 105, morfar 24 Dork av Klockaregården T 106.

Nikolaus är en allroundtjur med mycket höga index för modersegenskaper och produktionsindex.

Nikolaus är far till två mycket bra prövade tjurar. Det är semintjuren 7143 Tellus av Margretheholm T 105, som är en pollad tjur som föreningen har sålt doser efter till Frankrike och Danmark. Sen är det 7201 Tarso av Uggletorp T110, som är etta på Blup topplistan. Han har också varit stamtjur i fyra avelsbesättningar och är nu verksam på Stenhammar Gods i deras korsningsprogram. Tarso är far till semintjuren 335 Bard av Gössarp T110.

En annan tjur är 6036 Pierre av Baggbon T109, även han en semintjur. Fader FRA imp. Dauphin som även är fader till Ozo av Uggletorp T110 och 360 Oktan av Arvidsgård T106.

Pierre är morfar till tjurarna 335 Bard av Gössarp T110 (semintjur), 7052 ButtButt av Hjalshammar T106, Dino av Strömvik T107.

En tredje tjur är 5230 Saphir av Kullen T105, fader är seminimp. 523 Echo som även är fader till 7180 Rockad av Uggletorp T106 som är fader till 399 Unic av Hasselbacken T111, som blev bästa tjur på Mila 2005.

Saphir har lämnat sönerna 420 Viggo av Svälte T111, semintjuren 430 Vivaldi av Svälte T106, 439 Amadeus av Svälte T109.

Import tjurar

Vi vill omnämna några semin och embryo importörer som haft betydelse för den svenska Limousin aveln. Vi börjar med semin importen Dauphin från Frankrike som kom till Sverige 1997 och har presterat inte mindre än 9st prövade tjurar med T-tal 104,7 i medel. Dauphin syns fortfarande i aveln som morfar och farfar både på provning och utställning.

En annan fransk semin import som gjort stora avtryck i den Svenska Limousin aveln är Echo som kom in 1999. Echo har två prövade söner med T-tal 106,105. Men störst avtryck har han nog ändå gjort som farfar med bla en Best in Show titel på MILA och en semin tjur.

Embryo tjuren Sting importerad från Canada år 2000 och föddes i Sverige 2001. Imponerat med bla 3st prövade söner T-tal 101, 103, 105 och även morfar till en semintjur. Finns i ropet än idag som morfar och farfar i den Svenska Limousin aveln. Sting var även homozygot polled.

Djur värda att nämna på KAP och BLUP – TOPPLISTAN 1995-2010

År 2000 fick vi ett nytt hjälpmedel för aveln, BLUP registrering. Med registrering av materiellt och ett direkt födelsevärde, 200d, 365d och ett totalvärde. På topplistan över BLUP total har det särskilt funnits några tjurar och deras avkommor som har hjälpt till att föra Limousin aveln framåt.

Semintjuren Hambo med T110 f Bjergaard Delors, mf 70 Rapp var på topplistan och har många andra avkommor som presterat bra. Bland annat tjuren 7546 M av Källegården, som var överst på topplistan med BLUP 112, Puck T107, Onyx T108 och Nubben av Baggbon T110. Nubben är i sin tur far till Ville av Klackholmen T110 som just nu 2010 har högst BLUP total med 129. Hambo är även mf till Oliver av Hoby T106 vars far också låg på topplistan 242 Molle av Svälte T110.

242 Molle av Svälte T110, f 88 Kalle T104, mf Andrup Diller var också med på topplistan. Molle är far till Oliver av Hoby. Oliver är far till semintjuren Rafael av Svälte T111, som i sin tur är far till Ufo av Klackholmen som blev BLUP etta -07

En annan tjur på topplistan var 715 Dauphin, f Romeo, mf Ombrette, som är far till 7159 Ozo av Uggletorp T110, semintjuren Pierre av Baggbon T109, som i sin tur är mf till tre prövade tjurar med T-tal över 106. Dauphin är även far till 5003 R.Fjodorv av Onslunda som tog över som BLUP-etta efter M av Källegården. R.Fjodorv är även mf till semintjuren Elit P av Sågforsen T106

31 Jeff av Hoby T105, f Eddy av Hoby, mf Balo av Loringa är far till 53 Martin av Gröningagården T108 och semintjuren Nikolaus av Gröningagården T110 som har lämnat många bra avkommor efter sig. Nikolaus är bl.a. far till semintjuren Tellus av Margretholm T105 och Tarso av Uggletorp T110. Tarso är far till semintjuren Bard av Gössarp T110.

Bard av Gössarp T110

2009 fick vi ett utökat avelsvärderingsmaterial med AIX som vi kommer att få mycket användning av för avelsarbetet i framtiden. Överst på den listan hittar vi Tarso av Uggletorp och många andra av de tjurarna som vi redan har berättat om. En

till som återfinns i topp på AIX och har lämnat många avkommor på den listan är ET tjuren Sting av Onslunda.

Sting av Onslunda, f Wulf's polled Progress, mf GLMN Redneck 918x är far till Alladin T100 Brasse T105 och Bigger av Onslunda T103. Han är även morfar till Balle T106 och semintjuren Absolut av Onslunda T105.

Absolut av Onslunda T105

Varmt tack till sponsorerna för
vårt 40 års firande!

**SVELAND, BS Agro, Dalsjöfors Slakteri AB,
Viking Genetics', Svenska Livdjur & Service
AB, Knorrevången Slakt AB, LRF Skåne,
Skånesemin, Lantmännen Lantbruk Foder,
Svenska Foder, Skånefrö AB, Sparbanken Syd,
Frenninge Sparbank**

KÖTTRASUNGDOM

PRISUTDELNING MILA 2007